

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมนุษย์เราได้วิวัฒนาการขึ้นมาเป็นลำดับ กิจการต่าง ๆ ทุกด้านเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อนมากมาย และกิจกรรมในด้านต่าง ๆ เหล่านั้นย่อมต้องการการบริหารที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือให้งานดำเนินไปถูกต้อง และมีระเบียบแบบแผนที่ดี ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นงานของรัฐบาลหรือของเอกชนก็ตาม การบริหารที่ดีนั้นจำต้องอาศัยหัวหน้างานหรือผู้นำที่ดีด้วย (อรุณ รักรธรรม, 2527)

ผู้นำถือเป็นจุดดวงประทีปของหน่วยงาน เป็นจุดรวมแห่งพลังของสมาชิกในองค์การ ดังนั้นผู้นำจึงเปรียบเสมือนหลักชัยในการดำเนินงาน ภาวะผู้นำเป็นศิลปะอันจำเป็นและสำคัญยิ่งของนักบริหารและหัวหน้างาน เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผน และเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานในองค์การ การเป็นผู้นำ ดูแต่เพียงผิวเผินอาจเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยากลำบากอะไรเลย แต่การเป็นผู้นำที่ดี มีความสามารถ น่าจะเป็นสิ่งยากลำบากอยู่ไม่น้อย การเสริมสร้างภาวะผู้นำ จึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่พึงเรียนรู้และปรับปรุงได้ (สมพงศ์ เกษมสิน, 2526)

อ่าพล จินดาวัฒนะ (2539) กล่าวไว้ว่า "สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนามากขึ้น พยายามจะต้อง "ก้าวมัน ทันโลก" คือทำในสิ่งที่คิดเองทำเอง ตามความคิดของเรา ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกโดยไม่คิดแต่จะตามคนอื่น ซึ่งจะทำให้เกิดความเสียหายภายหลัง และถ้าให้ไกลไปกว่านั้นจะต้องพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลให้ไปสู่การ "ก้าวล้ำ นำโลก" ให้ได้ การที่พยาบาลจะบรรลุถึงการ "ก้าวมัน ทันโลก" หรือ "ก้าวล้ำ นำโลก" ได้นั้น พยาบาลวิชาชีพควรมีลักษณะที่สำคัญ คือ "มีภาวะผู้นำ และมีขีดความสามารถในระดับสากล" ซึ่งสอดคล้องกับ Bruderte (1994) และ ศรีสุมาลย์ นิมขุนทด (2540) ซึ่งกล่าวไว้ว่า "สภาพสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร มีการแข่งขันในสังคมเป็นการแข่งขันกันด้านความคิด การใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการพิจารณาวิจัย จำเป็นอย่างยิ่งที่สถานบันระดับอุดมศึกษาต้องมีการจัดการศึกษา โดยเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม เช่นเดียวกับการศึกษาพยาบาล ซึ่งมีเป้าหมายที่จะผลิตพยาบาลที่มีความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม ความเป็นผู้นำ สามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ" เชื่อกันว่า

ภาวะผู้นำสร้างเสริมได้ ฝึกฝนได้ และเรียนรู้ได้ โดยไม่ยึดถือเชนในอดีตแล้วว่าผู้นำนั้นเกิดมาเพื่อเป็นผู้นำโดยแท้ ทำให้ความพยายามในการพัฒนาความเป็นผู้นำได้รับความสนใจมากขึ้นเป็นลำดับ และมุ่งหาวิธีที่จะสร้างพฤติกรรมที่มุ่งหวังสำหรับผู้นำให้เกิดขึ้น การส่งเสริมภาวะผู้นำในวิชาชีพการพยาบาลมีความจำเป็น เพราะพยาบาลจะต้องปฏิบัติงานเพื่อให้บริการที่ถูกต้องเหมาะสม และเป็นผู้ที่ชี้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอนามัยของประชาชน ให้ไปสู่การดูแลสุขภาพของตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งการส่งเสริมภาวะผู้นำในวิชาชีพการพยาบาลให้พยาบาลได้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลนั้น มีแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำใน 2 ลักษณะ คือ การส่งเสริมภาวะผู้นำในสถานศึกษาและในหน่วยงานพยาบาล ในส่วนของสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลนั้น มีแนวทางในการผลิตนักศึกษาพยาบาลให้ออกไปรับใช้สังคมได้อย่างมีคุณภาพ และสถาบันการศึกษาจะเป็นแหล่งของตัวแบบในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้น ในสถาบันการศึกษาพยาบาลจึงจำเป็นที่จะต้องส่งเสริม และจัดสภาพแวดล้อมให้นักศึกษาได้แสดงออกถึง ภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับวิชาชีพการพยาบาล (ทูลสุข หิงคานนท์, 2539) การส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาในด้านสังคม โดยเฉพาะให้มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ให้เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีนั้นมีหลายวิธี เช่น การประชุมสัมมนาผู้นำนักศึกษา การเปิดสอนวิชาการฝึกทักษะผู้นำ การฝึกอบรมนักศึกษาให้มีลักษณะผู้นำ และการส่งเสริมนักศึกษาให้ทำกิจกรรมนักศึกษาในตำแหน่งผู้นำนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ตรงจากการทำงาน เพราะการทำงานในตำแหน่งผู้นำดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีการติดต่อกับอาจารย์ และบุคคลภายนอกมาก จึงเป็นการเพิ่มทักษะ และประสบการณ์ทางด้านสังคม และการทำงานให้นักศึกษาเป็นอันมาก นอกจากนี้ พฤติกรรมของนักศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันศึกษามาก พฤติกรรมที่ไม่ดีหรือไม่พึงประสงค์ของนักศึกษาอาจเกิดจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีของสถาบันการศึกษา วิธีการพัฒนานักศึกษาที่ได้ผลอีกทางหนึ่ง คือ การเข้าไปจัดการกับปฏิริยาระหว่างนักศึกษา กับสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา (ลำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำในนักศึกษาพยาบาล และปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล มีส่วนสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 เนื่องจากนักศึกษาพยาบาลทั้งสองชั้นปีนี้เป็นนักศึกษาพยาบาลที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาไปประกอบวิชาชีพการพยาบาล มีความเป็นผู้ใหญ่สูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีอื่น ๆ ดังนั้นจึงควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ซึ่งผลการวิจัยนี้จะนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง

หลักสูตร กิจกรรมนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้ นักศึกษาพยาบาลเกิดภาวะผู้นำ และสำเร็จเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ พัฒนาวิชาชีพการพยาบาล และ ประเทศชาติให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัด กระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในกิจกรรม นักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อศึกษาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ปัญหาการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีภาวะผู้นำหรือไม่ และอยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยได้แก่ อายุ ลำดับบุตรในครอบครัว รายได้ของครอบครัว ชั้นปี เกรดเฉลี่ยสะสม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กับ ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือไม่ และอยู่ใน ระดับใด
3. ตัวแปรใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาลได้

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำถือว่ามีค่าสำคัญต่อทุกหน่วยงาน ทุกอาชีพ วิชาชีพการพยาบาลก็เป็นวิชาชีพหนึ่งที่ต้องมีบุคคลที่มีภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ปัจจัยส่วนบุคคลในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ อายุ ลำดับบุตรในครอบครัว รายได้ของครอบครัว ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยสะสม จากแนวคิดของ Harms (1988) พบว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการพยาบาล ในเรื่องของปัจจัยส่วน

บุคคล ประกอบด้วย เป็นบุตรคนแรก ได้รับการสนับสนุนจากบิดามารดา การศึกษาทางการพยาบาลมีเกรดเฉลี่ยสะสมมากกว่า 3.00 ขึ้นไป และมีการวางแผนในการศึกษาต่อ มีประสบการณ์ทางการพยาบาลอย่างน้อย 11 ปี เป็นสมาชิกในองค์การทางการพยาบาลอย่างน้อย 2 องค์การ และองค์การอื่น ๆ อย่างน้อย 2 องค์การ เรียนแบบภาวะผู้นำจากบิดาและมารดา มีความอบอุ่นในครอบครัว มีบทบาทในองค์การนักศึกษาขณะศึกษาในโรงเรียนและวิทยาลัย และเป็นสมาชิกในองค์การนักศึกษาพยาบาลแห่งชาติ

นอกจากปัจจัยส่วนบุคคลจะมีส่วนสัมพันธ์กับภาวะผู้นำแล้ว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล ยังสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของนักศึกษา กล่าวคือ กิจกรรมนักศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษา ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ การส่งเสริมนักศึกษาให้ทำกิจกรรมนักศึกษาในตำแหน่งผู้นำนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ตรงจากการทำงาน เพราะการทำงานในตำแหน่งผู้นำดังกล่าว ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีการติดต่อกับอาจารย์และบุคคลภายนอกมาก การทำงานและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของสโมสรนักศึกษา และองค์การนักศึกษา เป็นการฝึกผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งเป็นการสร้างภาวะผู้นำให้แก่นักศึกษาได้ (สำเนาฯ ขจรศิลป์, 2538: 144-145)

ในเรื่องของสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล ที่มีส่วนสัมพันธ์กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล Chickering (1993) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนานักศึกษาไว้ 8 ประการ คือ นโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของสถาบันการศึกษา ขนาดของสถาบัน สัมพันธภาพของนักศึกษากับอาจารย์ หลักสูตร การสอน มิตรภาพและชุมชนของนักศึกษา กิจกรรมการพัฒนานักศึกษาและบริการ และการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษาในทางสร้างสรรค์ แต่ผู้วิจัยไม่ได้นำแนวคิดของ Chickering มาศึกษา เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษาของ Chickering ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของสำเนาฯ ขจรศิลป์ (2538) ที่ได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมของนักศึกษา มีส่วนสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษามาก

จากแนวคิดทั้งหมด ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ลำดับบุตรในครอบครัว รายได้ของครอบครัว ชั้นปี และเกรดเฉลี่ยสะสม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำ
ของนักศึกษาคณะพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับภาวะผู้นำของ
นักศึกษาคณะพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ลำดับบุตรในครอบครัว รายได้ของครอบครัว
ชั้นปี และ เกรดเฉลี่ยสะสม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่ กิจกรรมส่วนกลาง
กิจกรรมวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมศิลปะวัฒนธรรม กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรม
นันทนาการ และกิจกรรมการเมือง และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล ได้แก่ สภาพแวดล้อม
ที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต สภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต และสภาพแวดล้อมทางจิตสังคม สามารถร่วมกัน
พยากรณ์ภาวะผู้นำของนักศึกษาคณะพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะ นักศึกษาคณะพยาบาลหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์
ชั้นปีที่ 3 และ 4 ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

2. ตัวแปรที่ใช้ศึกษามีดังนี้

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ อายุ ลำดับบุตรในครอบครัว รายได้ของครอบครัว ชั้นปี
เกรดเฉลี่ยสะสม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำของนักศึกษาคณะพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัด
กระทรวงสาธารณสุข

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ภาวะผู้นำของนักศึกษาคณะพยาบาล หมายถึง ลักษณะสำคัญที่แสดงถึงความ
เป็นผู้นำของนักศึกษาคณะพยาบาล ซึ่งสามารถวัดได้จากสมรรถนะภาวะผู้นำ 7 ด้าน ได้แก่

สมรรถนะด้านบุคลิกภาพ หมายถึง ส่วนประกอบภายใน และภายนอกร่างกาย
ของบุคคล รวมทั้งบุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนบุคคลที่จะสร้างเสริมความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้นใน
นักศึกษาคณะพยาบาล ได้แก่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง อารมณ์มั่นคง มีอารมณ์ขัน กล้าแสดงออก
ในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถจัดการต่อภาวะเครียด มีพลังอำนาจ ปรับตัวได้ดีในทุกสถานการณ์

คล่องแคล่วองไว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีมนุษยสัมพันธ์ มีน้ำใจ มีสุขภาพอนามัยดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง หน้าที่ และวิชาชีพ มีความจริงใจ แสดงสิทธิ์และรักษาสิทธิ์ที่พึงมีพึงได้ มีความพยายาม และใช้เวลาอย่างมีคุณค่า

สมรรถนะด้านความรู้และสติปัญญา หมายถึง ความสามารถด้านการจำ การคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการปรับตัว ของนักศึกษาพยาบาลต่อสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ได้แก่ มีความรู้ในศาสตร์ทางการพยาบาล มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบดี แสวงหาความรู้ใหม่และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สามารถแก้ปัญหาด้วยการวิเคราะห์ โดยให้เหตุผลตามหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีความรู้เรื่องภาวะผู้นำ มีความรู้รอบตัว สามารถสนทนากับบุคคลอื่นทั้งในและนอกวิชาชีพได้ และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดรูปแบบการให้บริการด้านสาธารณสุขแก่ประชาชนตามนโยบายการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศได้

สมรรถนะเชิงวิชาชีพ หมายถึง ความสามารถในการใช้ศาสตร์ทางการพยาบาล และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล โดยยึดหลักการพยาบาลแบบองค์รวม ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญทางการพยาบาลโดยอาศัยกระบวนการพยาบาล แนวคิดทางการพยาบาล และหรือ ทฤษฎีทางการพยาบาล สามารถให้การพยาบาลในบทบาทอิสระแก่ผู้รับบริการ ภายใต้อบรมเขตบทบาทของวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ สร้างภาพลักษณ์ในวิชาชีพ สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ตระหนักในความสำคัญของการวิจัย คิดอย่างมีวิจารณญาณ พัฒนามบทบาทของพยาบาล ให้บริการพยาบาลจนเป็นที่นิยมยกย่อง ให้บริการการพยาบาลที่มีคุณภาพ และปลอดภัย และสามารถอธิบายเหตุผลของการพยาบาลในแต่ละสถานการณ์ได้

สมรรถนะเชิงบริหาร หมายถึง ความสามารถในการวางแผน การจัดองค์การ การมอบหมายงาน การจูงใจ การประสานงาน การประเมินผลงานในองค์การ และการสื่อสารที่ดี และความสามารถในเชิงธุรกิจ และการตลาด ได้แก่ สิ่งที่เสนอต่อผู้รับบริการ (Product) สถานที่ให้บริการ (Place) ราคาหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ (Price) การส่งเสริมการให้บริการ (Promotion) การบริการ (Service) มีการตัดสินใจที่ดี และกล้าเสี่ยงโดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเสี่ยง

สมรรถนะเชิงจริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดำรงเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และวิชาชีพ อีกทั้งแสดงออกในรูปของพฤติกรรมความประพฤติของบุคคล โดยยึดหลักจริยธรรม กฎหมายวิชาชีพ ศีลธรรมและหลักศาสนา ได้แก่ เคารพและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ เสียสละเพื่องาน ให้เกียรติผู้ร่วมงาน และผู้อยู่เหนือบังคับบัญชา ไม่เปิดเผยความลับของผู้ป่วย ชื่อสัตย์สุจริต ให้บริการพยาบาลแก่ทุกคนเท่าเทียมกัน โดยไม่

เลือกเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ฐานะ และสภาพความเจ็บป่วย มีเจตนาที่ดีต่อวิชาชีพ พุดแต่สิ่งที่ดี และสร้างสรรค์ ยุติธรรม ปกป้องสิทธิผู้รับบริการ ยกย่องให้เกียรติผู้รับบริการ ตรงต่อเวลา มีความเมตตา

สมรรถนะเชิงการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม หมายถึง ความสามารถของ นักศึกษาพยาบาลในการที่จะมีความรู้ความเข้าใจในสภาพการณ์ปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม วัตถุประสงค์ของสังคม การเมือง เศรษฐกิจที่มี ผลกระทบต่อบริการการพยาบาลและวิชาชีพ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย และรู้จัก ใช้สิทธิในทางที่ถูกต้องในฐานะประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ความสามารถในการเจรจาต่อรอง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบของสังคม รวมทั้งดูแลรักษาสังแวดล้อมและอนุรักษ์ธรรมชาติ

สมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศ หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาพยาบาลในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องมือสื่อสารทางไกล และการใช้ เครื่องมือทางการพยาบาล รวมทั้งความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ และ/หรือภาษาอื่น ๆ ได้ทั้ง การฟัง พูด อ่าน เขียน ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อคุณภาพการบริการพยาบาล

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2540

อายุ หมายถึง อายุของนักศึกษาพยาบาลที่มีภาวะผู้นำ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ช่วงอายุ ได้แก่ 16-20 ปี 21-25 ปี และ 26-30 ปี

ลำดับบุตรในครอบครัว หมายถึง ลำดับของบุตรจากจำนวนพี่น้องทั้งหมดใน ครอบครัวของตัวนักศึกษาพยาบาลที่มีภาวะผู้นำ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ลำดับ ได้แก่ บุตรคนโตหรือบุตร คนเดียว บุตรคนกลาง (คนที่ 2 ขึ้นไป) และบุตรคนสุดท้อง

รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้รวมต่อเดือน ซึ่งเป็นรายได้ทั้งประเมินที่ คิดเป็นเงินได้ของบิดามารดา หรือผู้ปกครองของนักศึกษาพยาบาลที่มีภาวะผู้นำ

ชั้นปี หมายถึง ระดับชั้นปีที่นักศึกษาพยาบาลซึ่งมีภาวะผู้นำ กำลังศึกษาอยู่ ในปีการศึกษา 2540 ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ชั้นปีที่ 3 และ 4

เกรดเฉลี่ยสะสม หมายถึง เกรดเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนถึงภาคต้น ปีการศึกษา 2540 ของนักศึกษาพยาบาลที่มีภาวะผู้นำ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ เกรดเฉลี่ย 3.00-4.00 เกรดเฉลี่ย 2.00-2.99 เกรดเฉลี่ย 1.00-1.99

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง การเข้าร่วมในกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับ กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนโดยตรงของนักศึกษาพยาบาลที่มีภาวะผู้นำ อาจจะเป็นกิจกรรม ที่จัดขึ้นโดยวิทยาลัยพยาบาล หรือนักศึกษาพยาบาลร่วมกันจัดขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ประเภท ได้แก่

กิจกรรมส่วนกลาง เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางของนักศึกษา เป็น ฝ่ายควบคุม และให้การสนับสนุนกิจกรรมส่วนอื่น ๆ อีกด้วย โดยทั่ว ๆ ไป กิจกรรมประเภทนี้จะ แบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ซึ่งทำหน้าที่บริหาร และฝ่ายสภานักศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ นิติบัญญัติ องค์การ กิจกรรมประเภทนี้ได้แก่ องค์การนักศึกษา ศูนย์ศึกษานักศึกษาหรือสโมสรนักศึกษา

กิจกรรมวิชาการ เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่มุ่งเพิ่มพูนความรู้และ ประสบการณ์ทางด้านวิชาการให้แก่นักศึกษา เช่น การฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

กิจกรรมกีฬา เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักศึกษาทั้งด้านร่างกาย และจิตใจ ตลอดจนทักษะในกีฬา การฝึกซ้อมกีฬา นอกจากนี้จะทำให้ นักศึกษาเกิดทักษะในกีฬาและให้ความ สนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้นักศึกษามีร่างกายแข็งแรง การแข่งขันกีฬาเป็นการฝึกนักศึกษาให้มี ใจเป็นนักกีฬาด้วย กิจกรรมนักศึกษาประเภทนี้ ได้แก่ กีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น กรีฑา basketball กีฬาทางน้ำ เป็นต้น

กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ ให้แก่ นักศึกษาทางด้านศิลปวัฒนธรรม เช่นกิจกรรมที่เกี่ยวกับศาสนา ศิลปการแสดง ศิลปะการพูดและ ดนตรี เป็นต้น นักศึกษาแทบทุกสถาบันได้จัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมขึ้นเป็นประจำทุกปี เช่น การไหว้ครู และลอยกระทง เป็นต้น

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่นักศึกษากระทำเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น หรือ สร้างถาวรวัตถุที่เป็นสาธารณสมบัติ โดยทั่วไปนักศึกษาจะออกไปพัฒนาชนบทในถิ่นทุรกันดารยากไร้ ส่วนการช่วยเหลือประชาชนในเมืองก็จะเป็นประชาชนที่อยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ให้ความรู้แก่ ประชาชนด้านสุขภาพ เพื่อช่วยให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

กิจกรรมนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน แก่นักศึกษา กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่ การจัดงานสังสรรค์ การจัดงานเต้นรำ เป็นต้น

กิจกรรมการเมือง เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น หรือ แสดงออก ซึ่งอาจเป็นการคัดค้าน หรือการสนับสนุนต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคม เช่น การคัดค้าน การขึ้นค่าโดยสารรถประจำทาง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

สภาพแวดล้อมของวิทยาลัยพยาบาล หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของ วิทยาลัยพยาบาลที่นักศึกษาพยาบาลซึ่งมีภาวะผู้นำกำลังศึกษาอยู่ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

สภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น อาคาร สถานที่ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ แสง เสียง อากาศ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น พืช สัตว์ และคน เป็นต้น

สภาพแวดล้อมทางจิตสังคม เช่น กิจกรรมนักศึกษา ประเพณีการต้อนรับน้องใหม่ และระบบอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล และตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล และนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาพยาบาล
2. คณาจารย์ ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาล สามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาพยาบาล ให้มีภาวะผู้นำ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย